

**GENEL KURUL
KARAR**

NİHAT AKBULAK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2015/10131
Karar Tarihi : 7/6/2018

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Burhan ÜSTÜN
Başkanvekili : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Serruh KALELİ
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Nuri NECİPOĞLU
Hicabi DURSUN
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Hasan Tahsin GÖKCAN
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör : Tuğçe TAKCI
Başvurucu : Nihat AKBULAK
Vekili : Av. Ahmet URAY

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, mahkûmiyetten sonra ortaya çıkan yeni ve önemli bir delil bulunmasına karşın yargılamanın yenilenmesi talebinin somut durumla ilgisiz bir gerekçeyle reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 8/6/2015 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

7. Birinci Bölümün 5/4/2018 tarihinde yaptığı toplantıda, niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Ceza Yargılamasına İlişkin Süreç

9. Başvurucu 1978 tarihinde, mağdure ise 1985 tarihinde doğmuş olup olayların gerçekleştiği tarihte İzmir'de ikamet etmektedirler.

10. Amcasının kızı olan mağdureye karşı cinsel saldırıda bulunduğu isnadıyla İzmir Cumhuriyet Başsavcılığının 5/11/2009 tarihli iddianamesiyle başvuru hakkında kamu davası açılmıştır.

11. İzmir 11. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 29/11/2011 tarihli kararıyla, başvurusunun münnet suçtan mahkûmiyetine oyçokluğuyla karar vermiştir. Mahkeme; mağdurenin yargılama aşamalarındaki -bir kısmı farklı olsa da- birbirine uygun ve diğer delillerle örtüşen beyanlarına itibar edildiğini, mağdurenin ruh sağlığında bozulma olduğunu fakat bozulmanın sebebi hakkında ayırım yapılamadığını belirten Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Dairesinin raporu ve tanık beyanı birlikte değerlendirildiğinde eylemin sabit olduğunun kabul edildiğini ifade etmiştir. Karşılığında ise mağdurenin çelişkili beyanlarının bulunduğu ve olayın gelişimi dikkate alındığında eylemin mağdurenin rızası çerçevesinde gerçekleştiği kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

12. Başvurucu 18/9/2014 havale tarihli dilekçeyle mağdurenin başvurusuyla 9/8/2014 tarihinden başlayan mesajlaşmalarını Mahkemeye iletmiş ve mağdurenin "*Kızdığım için şikayet ettim, senin bi suçun yoktu.*" şeklindeki mesajının temyiz incelemesinde gözetilmesini talep etmiştir.

13. Karar, Yargıtay 14. Ceza Dairesinin 17/9/2014 tarihli kararıyla oybirliğiyle onanmıştır.

B. Yargılamanın Yenilenmesine İlişkin Süreç

14. Başvurucu 3/3/2015 tarihli dilekçeyle, kesinleşen mahkûmiyet kararından sonra ortaya çıkan yeni deliller nedeniyle yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuştur.

15. Mahkeme 10/3/2015 tarihli kararıyla talepte ileri sürülen hususların yargılama ve temyiz aşamalarında ileri sürülen ve değerlendirilen meseleler olduğu ve

yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden olmadığı gerekçesiyle talebi reddetmiştir. Anılan karara yapılan itiraz da oyçokluğuyla reddedilmiştir.

16. Ret kararı başvuruca 7/5/2015 tarihinde tebliğ edilmiştir.

17. Başvurucu 8/6/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

18. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "*Hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenleri*" kenar başlıklı 311. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Kesinleşen bir hükümle sonuçlanmış bir dava, aşağıda yazılı hâllerde hükümlü lehine olarak yargılamanın yenilenmesi yoluyla tekrar görülür:

...

e) Yeni olaylar veya yeni deliller ortaya konulup da bunlar yalnız başına veya önceden sunulan delillerle birlikte göz önüne alındıklarında sanığın beraatini veya daha hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkûm edilmesini gerektirecek nitelikte olursa.

f) Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması. Bu hâlde yargılamanın yenilenmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.

(2) Birinci fıkranın (f) bendi hükümleri, 4.2.2003 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararları ile, 4.2.2003 tarihinden sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanır."

19. 5271 sayılı Kanun'un "*İnfazın geri bırakılması veya durdurulması*" kenar başlıklı 312. maddesi şöyledir:

"Yargılamanın yenilenmesi istemi hükmün infazını ertelemeyiz. Ancak mahkeme, infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar verebilir."

20. 5271 sayılı Kanun'un "*Yenileme isteminin kabule değer olup olmadığı kararı ve mercii*" kenar başlıklı 318. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Yargılamanın yenilenmesi istemi, hükmü veren mahkemeye sunulur. Bu mahkeme, istemin kabule değer olup olmadığına karar verir.

...

(3) Yargılamanın yenilenmesi isteminin kabule değer olup olmadığına dair olan karar, duruşma yapılmaksızın verilir."

21. 5271 sayılı Kanun'un "*Yenileme isteminin esassız olmasından dolayı reddi, aksi takdirde kabulü*" kenar başlıklı 321. maddesi şöyledir:

"(1) Yargılamanın yenilenmesi isteminde ileri sürülen iddialar, yeterli derecede doğrulanmaz veya 311 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile 314 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yazılı hâllerde işin durumuna göre bunların önce verilmiş olan hükme hiçbir etkisi olmadığı anlaşılırsa, yargılamanın yenilenmesi istemi esassız olması nedeniyle duruşma yapılmaksızın reddedilir.

(2) Aksi hâlde mahkeme, yargılamanın yenilenmesine ve duruşmanın açılmasına karar verir.

(3) Bu madde gereğince verilen kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir."

22. 5271 sayılı Kanun'un "Yeniden duruşma sonucunda verilecek hüküm" kenar başlıklı 323. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Yeniden yapılacak duruşma sonucunda mahkeme, önceki hükmü onaylar veya hükmün iptali ile dava hakkında yeniden hüküm verir."

2. Yargıtay Kararları

23. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 13/1/2010 tarihli ve E.2009/10007, K.2010/4 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

" ... Yargılamanın yenilenmesi (muhakemenin iadesi), mahkemece verilip kesinleşen hükümde, hukuksal hatanın yapıldığının bilahare tespiti üzerine başvuru özel nitelikli bir yoldur. Kesin hükmün dokunulmazlığının istisnasını oluşturur. Kesinleşen hükmün, maddi gerçeğe uymadığının anlaşılması halinde düzeltilmesi gerekir. Yargılamanın yenilenmesi ancak kesinleşmiş hükümlerde başvurulacak bir yoldur. Diğer bir anlatımla, kesinleşmemiş hükümlerde bu yola başvurulması imkansızdır."

24. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 11/3/2014 tarihli ve E.2012/3-909, K.2014/121 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Delil ve olayların, yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabul edilebilmesi için "yeni" olması gerekmektedir. Hükmü veren mahkemeye bildirilmemesi sebebiyle, hükümde dikkate alınmamış olan her olay ve delil hükümlü tarafından bilinip bilinmemesi önemli olmaksızın "yeni" olarak nitelendirilmektedir. Olay ya da delilin yeniliği, olayın kesin hükümden sonra meydana gelmiş olmasıyla değil, kesinleşmiş olan hükmün verilmesi sırasında değerlendirilip değerlendirilmediği ile bağlantılıdır. Kesin hükümden önce meydana gelen ancak mahkemenin bilgisine sunulmayan ya da mahkeme tarafından değerlendirilmeyen deliller ve olaylar da "yeni" sayılmalıdır."

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

25. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından, ... görülmesini isteme hakkına sahiptir."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

26. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), cezası kesinleştikten sonra yargılamanın yenilenmesi için başvuran kişinin Sözleşme'nin 6. maddesi anlamında *hakkında suç isnadı bulunan* bir kimse olmaması sebebiyle anılan maddenin yargılamanın yenilenmesi için yapılan başvurular açısından uygulanmayacağını kabul etmektedir (*Sonnleitner/Avusturya* (k.k.), B. No: 34813/97, 6/1/2000; *Fischer/Avusturya* (k.k.), B. No: 27569/02, 6/5/2003; *Erdemli/Türkiye* (k.k.), B. No: 33412/03, 5/2/2004). Sadece yargılamanın yenilenmesi talebinin kabulüyle yargılamanın yeniden başladığı tarihten sonraki süreçte başvuru yeniden *hakkında suç isnadı bulunan* kimse hâline gelmektedir (*Löffler/Avusturya*, B. No: 30546/96, 3/10/2000, § 19).

27. AİHM, *Bochan/Ukrayna* (2) kararında özellikle olağanüstü başvuru yolunun tür ve konu bakımından olağan başvuru yolu gibi görüldüğü durumlarda iç hukuktaki tanımlamadan bağımsız olarak bu tür yargısal süreçlerin Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında görülebileceğini belirtmiştir. AİHM, ilgili yargısal mercilere takdir hakkının tanınmadığı durumlarda ilgili olağanüstü yolun temyiz benzeri bir yol olduğunu kabul etmiştir (B. No: 22251/08, 5/2/2015, §§ 46-49). AİHM, somut olayda Ukrayna ulusal hukukunu incelemiş ve kendi ihlal kararlarına ilişkin olarak öngörülen yargılamanın yenilenmesi sürecinin temyiz benzeri olduğunu gözeterek Hükümetin başvurunun adil yargılanma hakkı kapsamında olmadığı yönündeki itirazını reddetmiştir (*Bochan/Ukrayna* (2), §§ 51-56).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Mahkemenin 7/6/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

29. Başvurucu, mahkûmiyet kararından sonra ortaya çıkan ve yargılamanın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki *yeni ve önemli* delil yargılamanın hiçbir aşamasında değerlendirilmediği hâlde hatalı gerekçeyle Mahkemece yargılamanın yenilenmesi talebinin reddedildiğini belirterek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

30. Yargılama sonunda verilen kesin hükümde yanlışlık bulunduğu sonradan anlaşılması üzerine başvuru yargılamanın yenilenmesi (muhakemenin iadesi) yolu, asıl ceza yargılamasının sonucunda verilen hükmün kesinleşmesinden sonra kanunda belirtilen sebeplerin bulunması hâlinde kararı veren mahkemece yargılamanın tekrarlanarak yeniden karar verilmesini temin eden bir yoldur.

31. Ceza muhakemesinde, kesinleşen hükümlere karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuru hakkı 5271 sayılı Kanun'un 311. maddesi gereğince sınırlı sebeplerle taraflara tanınmıştır. Aynı Kanun'un 319. maddesine göre yargılamanın yenilenmesi istemi; Kanun'da belirlenen şekilde yapılmamış, yargılamanın yenilenmesini gerektirecek yasal hiçbir neden gösterilmemiş veya bunu doğrulayacak deliller açıklanmamış ise kabule değer görülmemiş reddedilecektir. Aksi hâlde yargılamanın yenilenmesi istemi, denilecek bir şey varsa yedi gün içinde bildirilmek üzere Cumhuriyet savcısı ve ilgili tarafa tebliğ olunacaktır. Mahkeme, yargılamanın yenilenmesi istemini yerinde bulursa delillerin toplanmasına geçilir. Delillerin

toplanması aşamasından sonra mahkeme, yargılamanın yenilenmesi istemini esaslı ve kabul edilebilir bulursa aynı Kanun'un 321. maddesine göre yargılamanın yenilenmesine ve duruşma açılmasına karar verir.

32. Anayasa Mahkemesi, H.Ç. (B. No: 2015/6867, 18/4/2018, §§ 24-27) kararında ve diğer birçok başvuruda yargılamanın yenilenmesine karar verilmeden önceki aşamalara ilişkin yargısal süreçleri de Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında görmüş ve adil yargılanma hakkının güvencelerinin söz konusu süreçlere de uygulanacağını kabul etmiştir.

33. Ancak süreçte geline nokta itibarıyla Anayasa Mahkemesi, bu içtihadının gözden geçirilmesi gerektiği kanaatine ulaşmış bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesini bu yönde değerlendirme yapmaya yönelten neden, kesin hükümden sonraki aşamalarda dile getirilen bazı taleplerin reddine ilişkin kararlarla ilgili başvuruların bu aşamada suç isnadının ortadan kalktığı gerekçesine dayanılarak konu bakımından yetkisi dışında olduğunu değerlendirdiği güncel kararlarıdır. Anayasa Mahkemesi, infazın ertelenmesi taleplerinin reddine ilişkin *Topo Kaya* (B. No: 2014/5363, 5/12/2017) başvurusu ile uyarılama yargılamasına ilişkin *İnan Çoban* (B. No: 2014/15208, 19/12/2017) başvurusuna dair kararlarda, başvuruçuların taleplerinin *suç isnadı altında* olduğu bir aşamaya ilişkin olmadığını belirterek başvuruları konu bakımından yetkisi kapsamında görmemiştir. Dolayısıyla suç isnadı altında bulunulmayan aşamadaki farklı taleplerin adil yargılanma hakkı kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği hususundaki içtihadın uyumlu hâle getirilmesinin sağlanması bakımından yargılamanın yenilenmesine karar verilmeden önceki aşamalara ilişkin şikâyetlerin de yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

34. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre bireysel başvurunun incelenebilmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu Sözleşme'ye ek protokoller kapsamına da girmesi gerekir. Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan hak ihlali iddiasını içeren başvurular bireysel başvurunun kapsamında değildir (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

35. Sözleşme'nin 6. maddesinde, adil yargılanmaya ilişkin hak ve ilkelerin medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili uyumsuzlukların ve bir suç isnadının esasının karara bağlanması esnasında geçerli olduğu belirtilerek hakkın kapsamı bu konularla sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla bahsedilen hâller dışında kalan adil yargılanma hakkının ihlali iddiasına dayanan başvurular, Anayasa ve Sözleşme kapsamı dışında kalacağından bireysel başvuruya konu olamaz (*Onurhan Solmaz*, § 23).

36. Yargılamanın yenilenmesi talebinin değerlendirildiği ilk evre olan kabule değerlik aşamasının sübut sorununu çözümlenecek şekilde yürütülmediği açıktır. Diğer bir ifadeyle bu aşamada, önceki hüküm iptal edilerek suç isnadının esasını incelenmemektedir. Somut olayda başvuruçusu, suç isnadı altında olmadığı (hükümlü olduğu) bir aşamayla ilgili olarak şikâyetlerini dile getirmektedir. Diğer bir ifadeyle şikâyetin mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden sonra 5271 sayılı Kanun'un 319. maddesi uyarınca gerçekleştirilen *yenileme isteminin kabule değer görülmesi* aşamasına ilişkin olduğu, ihlal iddiasının başvuruçusunun *suç isnadı altında* olduğu bir aşamaya ilişkin olmadığı, dolayısıyla başvurunun bu kısmının adil yargılanma hakkı kapsamına girmediği anlaşılmaktadır.

37. Bununla birlikte Sözleşme ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin etkili bir şekilde korunması, AİHM tarafından verilen ihlal kararlarının iç hukukta gereği gibi yerine getirilmesi ile mümkündür. AİHM tarafından verilen ihlal kararlarının iç hukukta gereği gibi yerine getirilmemesi, Sözleşme ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin uygulamada etkili bir şekilde korunmadığı anlamına gelir (*Siddika Dülek ve diğerleri*, B. No: 2013/2750, 17/2/2016, § 69). Nitekim AİHM tarafından verilmiş bir ihlal kararı, temel hak ve özgürlüklerin teoride olduğu gibi pratikte de etkili bir şekilde korunabilmesi amacıyla 5271 sayılı Kanun ile yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak kabul edilmiştir. 5271 sayılı Kanun, bu konuda ilgili yargısal mercilere takdir hakkı tanımayarak kesinleşen bir hükümlü sonuçlanmış bir davanın yargılamanın yenilenmesi yoluyla tekrar görüleceğini öngörmüştür.

38. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesine göre de Anayasa Mahkemesince tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapılmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilecektir. Anayasa Mahkemesinin, tespit edilen ihlalin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına hükmettiği hallerde, ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlığının kabulü ve önceki kararın kaldırılması hususunda derece mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Zira ihlal kararı verilen hallerde yargılamanın yenilenmesinin gerekliliği hususundaki takdir derece mahkemelerine değil ihlalin varlığını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmıştır. Derece mahkemesi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirttiği doğrultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür.

39. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi ve AİHM'in ihlal kararlarının ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına dönük yeniden yargılama taleplerine ilişkin iddialar adil yargılanma hakkının kapsamındadır. Başvuru konusu somut olayda da olduğu üzere bu iki istisna dışındaki yargılamanın yenilenmesine yönelik taleplere ilişkin iddiaların ise adil yargılanma hakkının kapsamında olmadığı açıktır.

40. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 7/6/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ